

**OPEN
DATA
SUPPORT**

Õpimoodul 2.5

Andmete &
metaandmete
litsentseerimine

PwC firms help organisations and individuals create the value they're looking for. We're a network of firms in 158 countries with close to 180,000 people who are committed to delivering quality in assurance, tax and advisory services. Tell us what matters to you and find out more by visiting us at www.pwc.com. PwC refers to the PwC network and/or one or more of its member firms, each of which is a separate legal entity. Please see www.pwc.com/structure for further details.

Esitluse metaandmed

Avaandmete tugi on loodud Euroopa Komisjoni poolt SMART 2012/0107 'Lot 2' alusel: Teenuste osutamine andmete avaldamiseks, juurdepääsu loomiseks, avalikele andmetele juurdepääsuks ja taaskasutamiseks Euroopa Liidu lõikes läbi olemasolevate avaandmete portaalide (Leping nr. 30-CE-0530965/00-17).

© 2014 Euroopa Komisjon

See ettekanne on loodud PwC poolt

Autorid:

Makx Dekkers, Nikolaos Loutas, Michiel De Keyzer ja Stijn Goedertier

Täpsustused

1. Esitluses välja toodud seisukohad kuuluvad ainult esitluse koostanud autoritele ja neid ei või mitte mingil juhul interpreteerida Euroopa Komisjoni ametlike seisukohtadena.

Euroopa Komisjon ei taga presentatsioonis välja toodud informatsiooni täpsust, ega võta vastutust selle kasutamise eest.

Iga viide presentatsioonis spetsiifilisele tootele, täpsustusele, protsessile, teenusele, ärinimele, kaubamärgile või tootjale ei viita Euroopa Komisjoni heakskiidule, soovitudele, ega eelistustele.

Autorite poolt on hangitud kõik vajalikud load käsikirjade, illustatsioonide, kaartide ja graafikute kasutamiseks, kui just autor või tema seaduslik esindaja ei oma juba antud intellektuaalse vara kasutusõigust.

2. Esitlus on hoolikalt koostatud PwC poolt, kuid puudub garantii esitluses esitatud informatsiooni täpsuse ja täielikkuse osas. PwC ei vastuta esitluses esitatud informatsiooni põhjal tehtud otsuste tagajärgede, ega muu kahju eest. Presentatsioonis esitatud informatsioon on üldist laadi ja mõeldud ainult üldise huvi kohta juhtnööride andmiseks. Esitlus ei asenda mitte ühegi küsimuse korral antavat professionaalset nõu. Ükski esitluse lugeja ei tohiks langetada otsuseid esitluses sisalduvate andmete põhjal vastava professionaalse nõu küsimiseta.

Õpieesmärgid

Õpimooduli lõpuks peaks olema omandatud järgnev:

- Litsentseerimise olulisus.
- „Avatud“ tähendus avaandmetes (*Open Data*).
- Litsentseerimisnõuded uuendatud PSI direktiivis.
- Vaba kasutamise litsents (*Creative Commons*) ja avaandmete litsents (*Open Data Commons*).
- Andmete ja metaandmete litsentseerimise võimalused ning jagamise ja korduvkasutamise tagajärjed.
- Praktiline näide Europeana litsentsiraamistikust (*The Europeana Licensing Framework*).

Sisu

See moodul sisaldab...

- Litsentseerimise olulisus
- Litsentseerimine avaandmete printsiibis
- Litsentseerimine uuendatud PSI direktiivis
- Litsentseerimise võimalused ja andmete korduvkasutamise praktika
- Litsentseerimise võimalused ja metaandmete korduvkasutamise praktika
- Metaandmete korduvkasutamise stsenaarium
- Juhtumianalüüs: Europeana

Litsentseerimise olulisus

Arusaadav litsentsi informatsioon on oluline, sest...

- See **ütleb kasutajatele ja korduvkasutajatele täpselt, mida nad saavad teha** andmete ja metaandmetega.
- See **julgestab** andmete ja metaandmete **kasutamist** ja **korduvkasutamist** selliselt nagu seda sooviksite.
- See **loob nähtavuse** teie saavutustest andmete täiendamisel.

*Kui **konkreetset litsentsi ei ole** esitatud, siis kasutaja ei tea, mida on võimalik andmete/metaandmetega teha – **vaikimisi juriidiline staatus tähendab, et enne andmete omanikuga kontakteerumist ei saa midagi teha.***

Arusaadav litsentsi informatsioon - näide

Rechercher

Où

Thématiques

+ PUBLIEZ UN JEU DE DONNÉES !

Impôt de solidarité sur la fortune

Ce jeu de données provient d'un service public certifié

Publié le 26 novembre 2013 par Ministère de l'Economie et des Finances

Pour chaque commune de plus de 20 000 habitants ayant plus de 50 redevables à l'impôt de solidarité sur la fortune (ISF), vous pouvez connaître le nombre de redevables, le patrimoine moyen et la cotisation moyenne.

Ressources

XLS	L'ISF 2002 Pour chaque commune de plus de 20 000 habitants ayant plus de 50 redevables à l'impôt de solidarité sur la fortune (ISF), vous pouvez ...
XLS	L'ISF 2003 Pour chaque commune de plus de 20 000 habitants ayant plus de 50 redevables à l'impôt de solidarité sur la fortune (ISF), vous pouvez ...
XLS	L'ISF 2004 Pour chaque commune de plus de 20 000 habitants ayant plus de 50 redevables à l'impôt de solidarité sur la fortune (ISF), vous pouvez ...

 VOIR LES 11 RESSOURCES

Producteur

Liberté • Égalité • Fraternité
RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

MINISTÈRE DE L'ÉCONOMIE
ET DES FINANCES

Le ministère de l'économie et des finances prépare et met en œuvre la politique du Gouvernement en matière économique, financière et de consommation et répression des fraudes.... +

 S'ABONNER

Informations

Licence Ouverte / Open Licence

2002 à 2012

annuelle

France

Litsentseerimine avaandmete printsíibis

*Kuidas litsentsid avalduvad avaandmete aluspõhimõtetes
ja miks on avatud (meta)andmete litsentseerimine oluline.*

Avaandmete definitsioon

See peatükk hõlmab ka metaandmeid

*“A piece of data or content is open if **anyone is free to use, reuse, and redistribute** it — subject only, at most, to the requirement to **attribute and/or share-alike**”*

-- opendefinition.org

Vastavalt *Open Knowledge Foundation* definitsioonile tähendab see:

- **Kättesaadavus ja juurdepääs:** andmed peavad olema kättesaadavad tervikuna ja mõistliku kuluga, eelisatult võimalik alla laadida internetist. Andmed peavad olema muudetavas formaadis kättesaadavad.
- **Korduvkasutus ja ümberjaotamine:** andmed tuleb esitada tingimustel, mis lubavad andmete taaskasutamist ja ümberjaotamist, segunedes ka teiste andmebaasidega.
- **Universaalne osalemine:** kõik peavad saama andmeid kasutada, korduvkasutada ja ümber jaotada – ei tohi diskrimineerida isikute, gruppide ega valdkondlike ettevõtmiste põhjal. Näiteks „mitteärilised“ piirangud, mis võivad takistada „ärilist“ kasutust, või teatud eesmärkidele seatud kasutuspiirangud (nt ainult haridusele), ei ole lubatud.

Litsentseerimine on esimene tärn...

Üks täht: andmete avaldamine vastavalt **avatud litsentsile** (*open licence*)

Kaks tähte: andmete avaldamine **masinloetavas** (*machine-readable*) formaadis

Kolm tähte: andmete avaldamine **avatud formaadis** (*open format*)

Neli tähte: **URI** määramine andmetele

Viis tähte: teistele andmetele **viidete** (*links*) loomine

Vaata lisaks:

<http://www.slideshare.net/OpenDataSupport/introduction-to-linked-data-23402165>

Litsentseerimine
uuendatud PSI
direktiivis

Liikmesriikide kohustused vastavalt PSI direktiivile

Avaliku sektori asutused on kohustatud kõikide andmetega, mis on seotud avalike ülesannetega ja mis ei ole selgesõnaliselt mainitud järgnevas loetelus, tegema järgnevat:

Informatsioon tuleb muuta **korduvkasutatavaks äri- ja mitteäri-eesmärkidel mittediskrimineerivatel** tingimustel.

- Protsess nõuab ja **võimaldab juurdepääsu 20 päeva jooksul** (või 40 päeva jooksul, kui protsess on keeruline); tuleb põhjendada andmete avaldamise negatiivseid otsuseid ning informeerida sellest, kuidas apelleerida.
- **Kasutamise kulu ei saa olla suurem kui piirkulu**, mida reprodutseerimine, edastamine ja levitamine endaga kaasa toob; kulud (kui üldse) ja nende kulude arvutuse alustõed tuleb eelnevalt kindlaks teha ning võimalusel ja vajadusel väljastada elektroonilisel kujul.
- **Litsentsid** tuleb väljastada **digitaalselt**.
- Informatsioon tuleb teha kättesaadavaks **olemasolevas vormis ja keeles**, ning kus võimalik ja sobilik, **avatud** ja masinloetavas **formaadis** koos nende **avaandmetega**. Nii vormid kui avaandmed peaksid, nii palju kui võimalik, vastama vormingu avatud standarditele.
- Praktiliste abinõud on olulised, et **hõlbustada** kättesaadavate taaskasutatavate dokumentide **leidmist**, nagu näiteks andmevarade nimekirjad, eelistatavalt veebis kättesaadavad; peamised dokumendid ja portaalid, mis on lingitud detsentraliseeritud andmevarade nimekirjas.

Direktiiv 2013/37/EU ütleb...

- Kõik litsentsid [...] peaksid [...] määrama **nii vähe piiranguid korduvkasutamisele kui võimalik [...]. Avatud litsentsid** on võrgus kättesaadavad, mis võimaldab neile laiaulatuslikumad korduvkasutusõigused ilma tehnoloogiliste, rahaliste või geograafiliste piiranguteta ja tuginedes avaandmete formaadile, **peaks see mängima olulist rolli** selles punktis. Seetõttu **peaksid liikmesriigid julgustama kasutama avalikke avatud litsentse [...].**
 - *Mõiste (26)*
- Avaliku sektori asutused **võivad lubada korduvkasutamist ilma tingimusteta või võivad tingimused kehtestada**, näiteks andmete allikale, **vajaduse korral** litsentside abil. Need tingimused ei tohi põhjendamatult piirata taaskasutamise võimalusi ja neid ei tohiks kasutada konkurentsi piiramise eesmärgil.
 - *Artikkel 8, paragrahv 1*

Vaata lisaks:

<http://www.slideshare.net/OpenDataSupport/the-psi-directive-and-open-government-data>

PSI Direktiivist tulenevad tagajärjed seoses litsentseerimisega

Informatsioon tuleb muuta korduvkasutatavaks äri- ja mitteäriilistel eesmärkidel mittediskrimineerivatel tingimustel.

Tingimused tuleb eelnevalt paika panna, avatult ja ühesuguselt kõigile. Direktiiv julgustab **avatud litsentsi** kasutamist.

Väljastada litsentsid digitaalselt.

Konkreetsed litsentsid peaksid olema seotud kättesaadavate andmetega.

Hõlbustada informatsiooni otsimist, eelistatavalt veebis (nt portaalis).

See eeldab, et avaandmete kirjeldused **avalikult kättesaadavad**.

Litsentseerimise võimalused ja praktiline

Erinevad võimalused andmete litsentseerimiseks olenevalt andmete iseloomust.

Andmekogude litsentseerimine

- Kui sa ei soovi oma andmetele piiranguid lisada: teavita sellest!
- Igal andmekogul peaks olema sellega seotud litsents.
 - Ilma konkreetse litsentsita on korduvkasutamine vaikimisi piiratud.
- Eesmärk peaks olema andmed(kogud) teha **avalikult nii kättesaadavaks kui võimalik** seaduslike piiride ulatuses.

Kuidas ma tean, milline litsents täidab oma eesmärgi?

Erinevatel andmetel on erinevad litsentseerimise vajadused

- Mõned andmekogud peavad olema **avalikult kättesaadavad**.
 - nt sõltuvalt *Freedom of Information Act*
- Mõned andmekogud võivad **vajada piiranguid**.
 - nt privaatsus, riigi julgeolek, kolmandate osapoolte õigused.
- Mõned andmekogud võivad olla **kättesaadavad korduvkasutamiseks, kuid mitte modifitseerimiseks**.
 - nt juriidilised tekstid, riigieelarved (kui tehakse muudatusi, siis peaksid need olema tehtud nii, et on selge, et need andmed ei ole võetud originaalist)
- Mõned andmekogud võivad olla avaldatud muudetud kujul erinedes oma algsest allikast.
 - nt juriidilised kommentaarid, tõlked

Litsentseerimise lähenemisviisid: Vabakasutuse litsentsid (Creative Commons) (1)

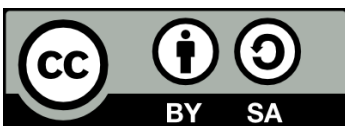
Avalik domeen – Õigused ei ole piiratud – võimaldab litsentseerijatel loobuda kõikidest õigustest ja suunata oma töö avalikesse domeenidesse. Teised võivad vabalt rajada, suurendada ja korduvkasutada töid, mis tahes eesmärgil, millel ei ole autoriõiguse ja andmebaasi seaduse piiranguid.

Avaliku domeeni tähis – “Autoriõigused puuduvad” – võimaldab litsentseerijatel loobuda kõikidest õigustest ja suunata oma töö avalikesse domeenidesse. See näitab, et töö ei ole enam piiratud autoriõigustega ja seda saab vabalt kasutada.

Omistamine – Teised võivad levitada sinu tööd, ühendada, kohendada ja viidata, isegi kaubanduslikult, seni kuni sind tunnustatakse originaalseks autoriks.

Omistamine – Jagamine samadel tingimustel – Teised võivad levitada, ühendada, kohendada ja rajaneda sinu tööle, isegi kaubanduslikult, seni kuni sind tunnustatakse autorina ning uus sisu litsentseeritakse ühesugustel tingimustel.

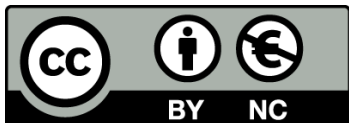
Vaata lisaks:

<http://creativecommons.org/licenses/>

Litsentseerimise lähenemisviisid: Vabakasutuse litsentsid (Creative Commons) (2)

Omistamine – Muutmine keelatud – Võimaldab ümberjaotuse, kaubandusliku ja mittekaubandusliku, seni kuni kui see on ilma muutusteta ja tervikuna, koos autori tunnustamisega.

Omistamine – Mitte kaubanduslik– Teised võivad ühendada, kohendada ja rajaneda sinu tööle mitte kaubanduslikult, kuigi nende uus töö tuleb kinnitada ja peaks olema mitte kaubanduslik, ei pea nad litsentseerima oma tuletatud teoseid samadel tingimustel.

Omistamine – Mitte kaubanduslik – Jagamine samadel tingimustel – Teised võivad mittekaubanduslikult sinu tööd ühendada, kohendada ja sellel tugineda, seni kuni sind autorina tunnustatakse ja uued autorid litsentseeritakse ühesugustel tingimustel.

Omistamine – Mitte kaubanduslik – Muutmine keelatud – Lubab ainult sinu tööd teistel alla laadida ja jagada teistega seni kaua kui nad sind tunnustavad ning nad ei saa sinu tööd mitte mingil viisil muuta või kaubanduslikult kasutada.

Vaata lisaks:

<http://creativecommons.org/licenses/>

Andmete litsentseerimise hea tava

Head tavad:

- ✓ Kui originaalandmed on avalikus domeenis (nt seadus), hoia seda seal – kasuta näiteks *Creative Commons Zero Public Domain Dedication* või *Open Data Commons Public Domain Dedication and License (PDDL)*.
- ✓ Mõne dokumentatsiooni terviklikkus vajab kaitset – kasuta *No-Derivatives* litsentsi, näiteks *Creative Commons Attribution-NoDerivs*, aga ainult siis kui on tõesti vajalik.
- ✓ Väldi mittekaubanduslikke (*Non-Commercial*) litsentse kui võimalik, sest need piiravad oluliselt korduvkasutamist.

Andmete litsentsid peaksid tagama asjakohase turvalisuse ja kontrolli (kuid mitte rohkem).

Inglismaa valitsuse PSI kohased litsentsid

You are free to:

- ✓ copy, publish, distribute and transmit the Information;
- ✓ adapt the Information;
- ✓ exploit the Information commercially for example, by combining it with other Information, or by including it in your own product or application.

You must, where you do any of the above:

- ⚠ acknowledge the source of the Information by including any attribution statement specified by the Information Provider(s) and, where possible, provide a link to this licence;

If the Information Provider does not provide a specific attribution statement, or if you are using Information from several Information Providers and multiple attributions are not practical in your product or application, you may consider using the following:

Contains public sector information licensed under the Open Government Licence v1.0.

- ⚠ ensure that you do not use the Information in a way that suggests any official status or that the Information Provider endorses you or your use of the Information;
- ⚠ ensure that you do not mislead others or misrepresent the Information or its source;
- ⚠ ensure that your use of the Information does not breach the Data Protection Act 1998 or the Privacy and Electronic Communications (EC Directive) Regulations 2003.

These are important conditions of this licence and if you fail to comply with them the rights granted to you under this licence, or any similar licence granted by the Licensor, will end automatically.

⚠ Exemptions

This licence does not cover the use of:

- personal data in the Information;
- Information that has neither been published nor disclosed under information access legislation (including the Freedom of Information Acts for the UK and Scotland) by or with the consent of the Information Provider;
- departmental or public sector organisation logos, crests and the Royal Arms except where they form an integral part of a document or dataset;
- military insignia;
- third party rights the Information Provider is not authorised to license;
- Information subject to other intellectual property rights, including patents, trademarks, and design rights; and
- identity documents such as the British Passport.

<http://www.nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/2/>

Avatud ja piiranguteta litsentsi kasutamine

Kui andmed on litsentseeritud, neil on avatud ja piiranguteta juurdepääs, siis korduvkasutajad saavad luua uusi teadmisi neid omavahel kombineerides.

Näiteks,

- **Ristviitamine** avalikele kulutustele koos geograafiliste andmetega visualiseerimaks, millised regioonid on paremini rahastatud.
- Ühistranspordi sõiduplaani ja GPS andmete **sobitamine**, et anda teavet reaajas viivituste kohta.
- Avalike teenuste **mõõtmise**, mis põhineb tehingute loendamisele ja ooteaegadele.
- **Tuletuslikud soovitused** õnnetuste ennetamiseks; õnnetuste statistika seoses nt ilmastiku andmete ja teekaartidega.

Kaitse nõuete vastu

Vastutuse riskid on seotud:

- Kolmanda poole õiguste **rikkumine** (isikuandmed, autoriõigus, andmebaasi õigused jne)
 - Õigused peavad olema selged ja andmed peavad olema anonüümsed.
- Andmete (**eba**)**korrektsus**
 - Lisateave (*disclaimer*) teeb selgeks millises ulatuses avaldaja garanteerib andmete korrektsuse.
- **Ebaõiglane konkurents** nendele turu osapooltele, kes juba müüvad teavet.
 - Sellistel juhtudel vajavad turuosalised konsulteerimist, nt pakkudes järkjärgulist tuge turule sisenemisel.

Allikas: Marc de Vries. Open Data and Liability. EPSIplatform Topic Report No. 2012/13.

<http://epsiplatform.eu/sites/default/files/Final%20TR%20Open%20Data%20and%20Liability.pdf>

Litsentseerimise võimalused ja prakтика

Metaandmete korral – väljasta enda metaandmed avaliku domeeni litsentsiga kindlustades laia leviku ja korduvkasutamise.

Millised litsentsid sobivad metaandmetele?

Järgnevad litsentsid võimaldavad **täielikult avatud korduvasutamist**:

- *Public Domain Mark*
- *Creative Commons Zero Public Domain Dedication*
- *Open Data Commons Public Domain Dedication and license (PDDL)*

Järgnevaid litsentse ka kasutatakse, aga põhjustatakse „**omistamise kuhjamine**“, vajadus jälgida omistamise ahelat:

- *CC-BY*
- *ODC Attribution*
- *ISA Open Metadata litsents 1.1*
- *Open Government litsents*

Teised litsentsid (mitte kaubanduslikud, muutmist mittelubavad, jagamine samadel tingimustel) sobivad vähem; need litsentsid teevad metaandmete korduvasutamise lingitud andmetena raskeks, sest nad seavad metaandmetele jagamise, kasutamise ja täiustamise piirangud.

Näide: Discovery avatud metaandmete põhimõtted

Discovery Open Metadata Principles

Discovery, the metadata ecology for UK education and research, invites stakeholders to join us in adopting a set of principles to enhance the impact of our knowledge resources for the furtherance of scholarship and innovation.

1. **Open metadata** creates the opportunity for enhancing impact through the release of descriptive data about library, archival and museum resources. It allows such data to be made freely available and innovatively reused to serve researchers, teachers, students, service providers and the wider community in the UK and internationally.
2. **Libraries, archives and museums** exist in an environment where they, their stakeholders and partners share an interest in exposing and repurposing metadata.
3. **Government and the wider community** are increasingly embracing a commitment to openness, sharing and reuse of metadata, especially where resources have been collected using public funds.
4. **We therefore recognise** the importance of promoting a clear endorsement of open metadata with practical guidance about licensing.
5. **We recommend** that institutions and agencies should proceed on the presumption that their metadata is by default made freely available for use and reuse, unless explicitly precluded by third party rights or licences.
6. **We strongly advocate** that all metadata releases require licensing, for which institutions and agencies should adopt a standard open licensing framework that is suited to their purposes.
7. **Reference to permissible usage** under the terms of a standard open licence will promote confident and appropriate use. When licensing open metadata in the majority of circumstances, the standard Open Data Commons Public Domain Dedication & Licence (ODC-PDDL [↗](#)), the broadly similar [Creative Commons CC0 licence](#) [↗](#) or the [UK Open Government Licence](#) [↗](#) (OGL) will be appropriate.
8. **Avoidance of variations** to such standard licences will make it easier to combine data from different resources and will reduce repeated requirement for legal advice.

Metaandmete litsentseerimine praktikas

Mida sa peaksid sellest mõtlema:

- ✓ Metaandmed aitavad inimestel avastada sinu andmeid.
- ✓ Mida laiemalt sinu metaandmed on jagatud, seda kõrgem on sinu nähtavus.
- ✓ Teised võivad soovida metaandmeid lisada, suurendada või ühendada teiste allikatega.

Hea tava:

- ✓ Metaandmete litsentsid peaksid olema nii avatud kui võimalik.
- ✓ Avaliku domeeni litsents võimaldab kõige laiemat korduvkasutamist.
- ✓ Omistamise litsents tagab usalduse ka korduval kasutamisel, kuid võib põhjustada probleeme kui andmeid on mitmekordselt jagatud (omistamise kuhjamine).

Metaandmete korduvkasutamise stsenaarium

Metaandmete korduvkasutamise stsenaarium, mis on väljastatud avaliku domeeni litsentsiga.

Mida saavad korduvkasutajad metaandmetega avalikus domeenis teha

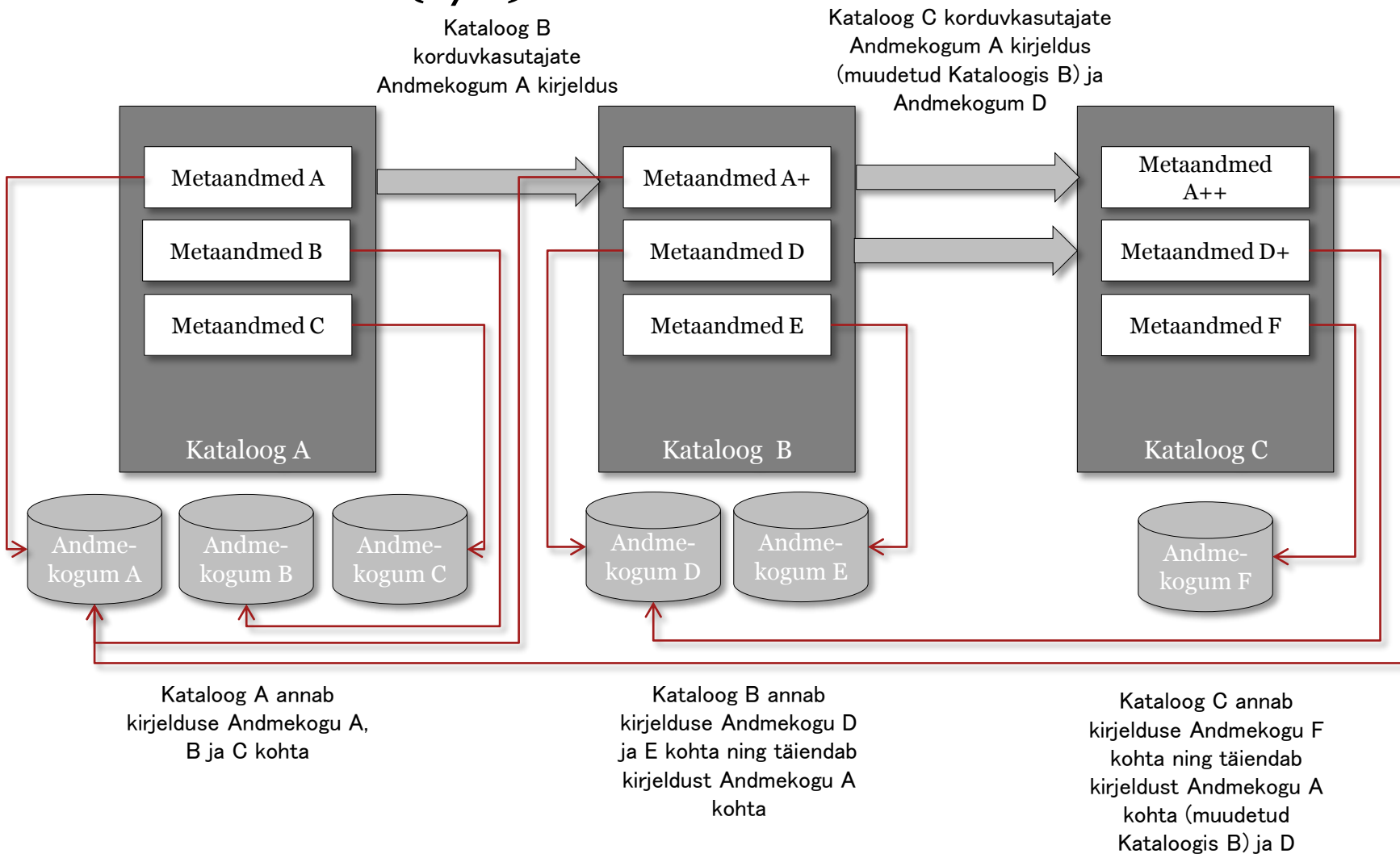
- **Kopeeri ja hõlma** enda metaandmed **otsingumootoris ja viited**, mis suunavad sinu andmete asukohale.
- **Paranda** originaalsed metaandmeid kui nad sisaldavad vigu.
- **Täiusta** enda metaandmeid, näiteks muuda tekstiread linkideks.
 - See saab juhtuda siis kui korduvkasutaja on teadlik URIdest organisatsioonides, temades ja muudes asjades, millele sinu metaandmed viitavad.
- **Suurenda** metaandmeid, tehes täiendavaid väiteid enda andmete kohta.

Kogudes metaandmeid tagasi korduvkasutajatelt, siis on võimalik suurendada enda metaandmete kvaliteeti.

Vaata lisaks:

<http://www.slideshare.net/OpenDataSupport/promoting-the-reuse-of-open-data-through-odip>

Metaandmete andmekogude korduvkasutamise stsenaarium (1/2)

Metaandmete andmekogude korduvkasutamise stsenaarium (2/2)

Originaalsed metaandmed Kataloogis A

```
:dataset-A
a dcat:Dataset ;
dct:title "Dataset A" ;
dct:description "This is example dataset A" ;
dct:issued "2013-06-17"^^xsd:date ;
dct:modified "2011-12-05"^^xsd:date ;
dct:publisher :exampleOrg ;
dct:language <http://publications.europa.eu/resource/authority/language/ENG> ;
dcat:contactPoint :exOrg-vCard ;
dcat:theme :theme-A ;
dcat:distribution :dataset-A-csv ;|
.
```

Muudetud metaandmed Kataloogis B; lisatud lokaalne identifikaator “CatB-IdX”

```
:dataset-A
a dcat:Dataset ;
dct:title "Dataset A" ;
dct:description "This is example dataset A" ;
dct:issued "2013-06-17"^^xsd:date ;
dct:modified "2011-12-05"^^xsd:date ;
dct:publisher :exampleOrg ;
dct:language <http://publications.europa.eu/resource/authority/language/ENG> ;
dcat:contactPoint :exOrg-vCard ;
dcat:theme :theme-A ;
dct:identifier "CatB-IdX" ;
dcat:distribution :dataset-A-csv ;|
.
```

Muudetud metaandmed Kataloogis C, lisatud võtmesõna „näide (example)“

```
:dataset-A
a dcat:Dataset ;
dct:title "Dataset A" ;
dct:description "This is example dataset A" ;
dct:issued "2013-06-17"^^xsd:date ;
dct:modified "2011-12-05"^^xsd:date ;
dct:publisher :exampleOrg ;
dct:language <http://publications.europa.eu/resource/authority/language/ENG> ;
dcat:contactPoint :exOrg-vCard ;
dcat:theme :theme-A ;
dcat:keyword "example" ;
dct:identifier "CatB-IdX" ;
dcat:distribution :dataset-A-csv ;|
.
```

Üldkasutatava litsentsi plussid ja miinused

Omandist vabastamine:

- ➖ Keegi ei tea, et sina löid esialgsed metaandmed.
- ➕ Võimaldab kogukonna poolt juhitud täiendusi.

Kontrolli kaotamine:

- ➖ Sa ei tea, milliseid väljavõtteid sinu andmetest tehakse.
- ➕ Kvaliteedikontroll tekib kogukonnas (vt Wikipedia).

Usaldusväärsus:

- ➖ Kasutaja ei tea, kas metaandmed on täpsed ja kaasaegsed.
- ➕ Võrgustiku partneritel (ahelate sidusus) on võimalik jälgida kvaliteeti.

Pettus:

- ➖ Täiendused ja muudatused võivad olla valed või mitte vastavalt sinu soovi järgi.
- ➕ Igaüks saab öelda mida iganes kõige kohta; kui see põhineb originaalsetele metaandmetele, siis sellel on suurem võimalus, et metaandmed on õiged.

Juhtumiaanalüüs: Europeana

Kuidas Europeana ületas andmete ja metaandmete litsentseerimisega seotud raskused.

Europeana – originaalne lähenemine

2009. aastal allkirjastati pakkuja ja andmekasutaja vahelised kokkulepped (Provider and Aggregator Agreements). Need lepingud sisaldasid piiranguid, kus oli määratud, et metaandmeid saab kasutada ainult mitteärilisel eesmärgil.

Siiski **tegi see metaandmetele võimatuks** järgneva:

- Avalduda kui lingitud avaandmed *Linked Open Data*.
- Kasutada lehekülgi, mis sisaldavad reklaami.
- Jagada infot *Wikipedia*-s (mis ei võimalda sellist piirangut).
- Äriühingutel metaandmete kasutamine, nt otsingumootorite loetelus.
- Kasutada ärirakendustes.

Tajutud riskid avatud metaandmete avaldamisel

(1/2)

- 1. Kvaliteedi kadu:** kõrge kvaliteediga metaandmete tagamine on lahutatud algsest usaldusväärsest allikast ja rikutud kolmandate isikute poolt.
- 2. Kontrolli kaotamine:** institutsioonidel pole enam võimalik kontrollida metaandmeid kui keegi saab neid taaskasutada või jagada.
- 3. Ühtsuse kadu:** metaandmed hajuvad üle kogu digitaalse ruumi, kuid tegelikult peaksid (kontekstuaalselt) kokku hoidma.
- 4. Tooteväärtuse kadu:** institutsioonid riskivad andmete avaliku väljastamisega sellega, et nad seovad ennast korduvkasutajatega, kellega nad ei tahaks olla seotud.
- 5. Omistamise kaotus:** kui andmeid väljastada avatud litsentsiga institutsioonides, siis ei ole metaandmed tunnustatud allika / omaniku poolt.

Tajutud riskid avatud metaandmete avaldamisel (2/2)

- 6. Saamata jäänud tulu:** institutsioonid kardavad, et nad ei suuda asendada praegust metaandmete tulu teiste tuluallikatega.
- 7. Saamata jäänud võimalik tulu:** tulevikus institutsioonid võivad mõelda välja viisi, kuidas teenida raha metaandmetest. Kuid kui nad avalikustavad selle idee, siis keegi teine võib seda ise teha.
- 8. Soovimatu kaasmõju:** institutsioonid leiavad, et see on ebaõiglane, et teised teenivad raha nende poolt pakutavate metaandmetega.
- 9. Klientide kaotamine:** kui andmed on avalikult kättesaadavad, siis kliendid lähevad mujale, et saada infot, mida nad otsivad.
- 10. Privaatsus:** kindlatel andmetel on kasutamiseks privaatsuse piirangud.

Avatud metaandmete tuvastatud kasud (1/2)

- 1. Kasvav olulisus:** avatud metaandmeid saab kasutada kohtades, kus interneti kasutajad kokku kogunevad (sisaldades sotsiaalvõrgustikke). See aitab pakkujatel säilitada oma asjakohasust tänapäeva digitaalses ühiskonnas.
- 2. Kanalite kasutamise suurendamine lõppkasutajatele:** pakkujad väljastavad andmeid avatult, et suurendada metaandmete võimalusi, et kasutajad näeksid enda andmeid ja nende sisu.
- 3. Andmete rikastamine:** avatud metaandmed võivad olla rikastatud Europeana ja teiste osapoolte poolt ning seejärel saab need tagastada andmete levitajale. Metaandmete avamine tõstab andmete linkimise võimalusi ning kultuuripärandi sisu esineb koos teiste seotud allikate / kogudega.
- 4. Tooteväärtus** (prestiiž, autentsus, innovatsioon): andmete avatud väljastamine demonstreerib seda, et pakkuja töötab innovatsiooni esirinnas ning aktiivselt stimuleerib digitaalseid uuringuid.
- 5. Spetsiifilised rahastamisvõimalused:** metaandmete avatud väljastamine potentsiaalselt võimaldab pakkujatel saada juurdepääsu riiklikule ja/või Euroopa rahastamisele (Euroopa ja enamused riiklikud valitsused aktiivselt edendavad avatud metaandmeid).

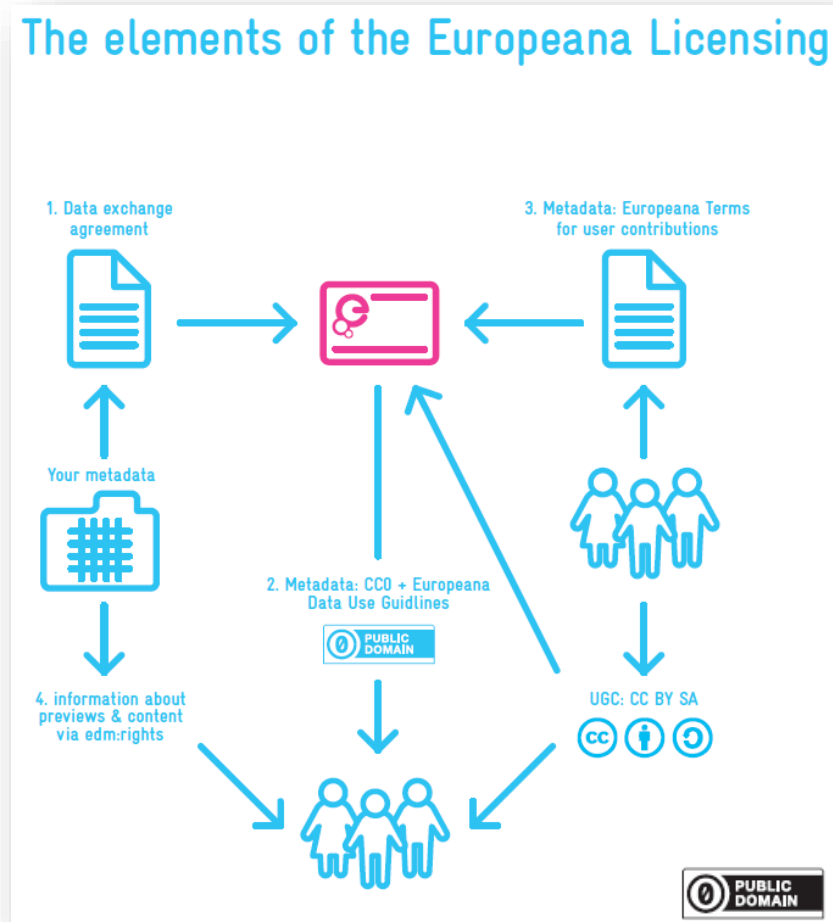
Avatud metaandmete tuvastatud kasud (2/2)

- 6. Avastamine:** suurenenud andmete kasutus ja nähtavus pakkuja kodulehel.
- 7. Uued kliendid:** väljastades andmeid avatult, pakub see uusi viise klientidega suhtlemiseks ja sidumiseks.
- 8. Avalik missioon:** väljastades andmeid avatult ühtlustab see pakkujad strateegilise avaliku missiooniga, et lubada kõige laiemat võimalikku juurdepääsu kultuuripärandi sisule.
- 9. Asjatundlikkuse suurendamine:** väljastades andmeid avatult, tugevdab see institutsioonide teadmisi valdkonnas, mis muutub müügikõlblikuks kaubaks nagu näiteks konsulteerimise teenused.
- 10. Soovitud kaasmõju:** institutsioonid ja loovad tööstusharud on võimelised looma uusi äritegevusi, mis omakorda suurendab teadmisi majandusteadustes.

Europeana litsentsiraamistik

Neli kihti:

1. **Füüsilised objektid:** *omand või avalikud domeenid* vajaduse korral
2. **Digitaalsed objektid** esindavad füüsilisi objekte: õigus valida, kas avalik domeen (*Public Domain*), või *Creative Commons* litsents või *Rights Reserved* (tasuta, makstud või piiratud juurdepääsuga).
3. **Eelvaade** (nt pisipildid): Europeanal on õigus kasutada, kuid mitte jagada, kui litsents seda ei luba.
4. **Kirjeldavad metaandmed:** tuleb esitada vastavalt *CC Zero Public Domain Dedication*-le, et korduvkasutus oleks piiramatu; lisaks peaks tarnija tegema kõik endast oleneva, et digitaalsete objektide intellektuaalsed omandiõigused oleksid korrektselt avaldatud.

Kokkuvõte

- **Andmed ja metaandmed** peaksid olema tagatud **konkreetse litsentsiga** (*explicit licence*), et korduvkasutajad teaksid, mida teha metaandmete ja andmetega ning saaksid võimaldada nende maksimaalse koostalitusvõime.
 - **Metaandmed** peaksid olema **võimalikult avatud**, ideaalselt *CC Zero* või *Public Domain Dedication*, et võimaldada levitamise mõju teket.
 - **Andmed** peaks väljastama litsentsiga, mis võimaldaks vajaliku kaitse (kuid mitte rohkem kui on vaja).

Ära unusta...

- Kui konkreetne litsents pole tagatud, siis kasutaja ei tea, mida (kui üldse) saaks andmetega teha.
- Ei ole korduvkasutamist = ei ole sotsiaalset ja majanduslikku väärtust.

Diskussioon

<http://www.visualpharm.com>

Kas Eestis on kasutusel avaandmete ja metaandmete litsents?
Kui ei ole, siis milline peaks sinu arvates olema eelistatud lähenemine?

<http://www.visualpharm.com>

Mis on olnud suurim tõke andmete avalikustamisel vastavalt avatud litsentsile?

Internetiküsitluse leiad [siit!](#)

Tänään kuulamast!
...kysimusi?

Viited

Lk 9:

- The Open Knowledge Foundation. Open Definition. <http://opendefinition.org/>
- The Open Knowledge Foundation. Open Data - An Introduction. <http://okfn.org/opendata/>

Lk 10:

- LOD Around The Clock (LATC). 5 ★ Open Data. <http://5stardata.info/>

Lk 12:

- Directive 2013/37/EU of the European Parliament and of the Council amending Directive 2003/98/EC on the reuse of public sector information. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:175:0001:0008:EN:PDF>
- European Commission. Revision of the PSI Directive. http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/revision_directive/index_en.htm

Lk 18:

- Creative Commons. About the licenses. <http://creativecommons.org/licenses/>

Lk 21:

- (UK) National Archives. Government license for public sector information. <http://www.nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/2/>

Lk 23:

- Marc de Vries. Open Data and Liability. EPSIplatform Topic Report No. 2012/13. <http://epsiplatform.eu/sites/default/files/Final%20TR%20Open%20Data%20and%20Liability.pdf>

Lk 26:

- Discovery. Discovery Open Metadata Principles. <http://discovery.ac.uk/businesscase/principles/>

Lk 33-38:

- Europeana. The Problem of the Yellow Milkmaid: A Business Model Perspective on Open Metadata. White Paper No.2. November 2011. <http://pro.europeana.eu/documents/858566/2cbf1f78-e036-4088-af25-94684ff90dc5>
- Jill Cousins. Europeana. Data Exchange Agreements. May 2011. <http://bit.ly/14Hwe5D>

Lk 39:

- The Europeana Licensing Framework. <http://pro.europeana.eu/documents/858566/7f14c82a-f76c-4f4f-b8a7-600d2168a73d>

Lisalugemist

N. Korn and C. Oppenheim. Licensing Open Data: A Practical Guide.
<http://discovery.ac.uk/businesscase/principles/>

Europeana. The Problem of the Yellow Milkmaid: A Business Model Perspective on Open Metadata. White Paper No.2. November 2011.
<http://pro.europeana.eu/documents/858566/2cbf1f78-e036-4088-af25-94684ff90dc5>

Seotud projektid ja algatused

Revision of the PSI Directive,

http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/revision_directive/index_en.htm

Europeana Licensing Framework,

<http://pro.europeana.eu/documents/858566/7f14c82a-f76c-4f4f-b8a7-600d2168a73d>

Creative Commons Licenses, <http://creativecommons.org/licenses/>

Open Data Commons – Licenses, <http://opendatacommons.org/licenses/>

LAPSI 2.0

The European Thematic Network on Legal Aspects of Public Sector Information, <http://www.lapsi-project.eu/>

EC ISA Programme, ISA Open Metadata licence v1.1.

<https://joinup.ec.europa.eu/category/license/isa-open-metadata-license-v11>

Ole osa meie meeskonnast...

Leia meid

[Open Data Support](http://www.slideshare.net/OpenDataSupport)

<http://www.slideshare.net/OpenDataSupport>

[Open Data Support](http://goo.gl/y9ZZI)

<http://goo.gl/y9ZZI>

Jälgi meid

[@OpenDataSupport](https://twitter.com/OpenDataSupport)

Liitu meiega

joinup

<http://www.opendatasupport.eu>

Kontakt

contact@opendatasupport.eu